

Uppllysning om redaktionella fel i Länsstyrelsens granskningsyttrande på Förslag till översiktsplan (ÖP) för Tjörns kommun, 2024-12-03

Efter att rubricerat granskningsyttrande inkommit till kommunen har Länsstyrelsen vid möte 2025-03-07 upplyst kommunen om redaktionella fel i sitt yttrande. Länsstyrelsen avser reglera dessa formellt i samband med underlag till Tjörns nästa planeringsstrategi. Kommunen beaktar dock de redaktionella felen redan i bearbetning av planförslaget inför antagande och i bemötande av granskningsyttrandet i särskilt utlåtande till översiktsplanen. För att underlätta samläsning av granskningsyttrandet med översiktsplanen redogör kommunen här kort för felaktigheterna i yttrandet:

- Rubriksättning i textstycke om Riksintressen (RI) för friluftsliv, naturvård och kulturmiljövård stämmer inte. Icke-godtagandet gäller enbart RI för friluftsliv. Kommentarer om natur- och kulturmiljövård i detta stycke är alltså inte ett tecken på icke-godtagande avseende RI naturvård och RI kulturmiljövård.
- Första stycket under rubrik RI Yrkesfiske i yttrandet stämmer inte och ska utgå. Icke-godtagandet rör risk för påverkan på RI Yrkesfiske från bostadsbebyggelse öster om Stansviksvägen genom eventuella konflikter med störningar i form av tex lukt och buller från hamnen.

Tjörns kommun 2025-08-15

Tjörns kommun
kommun@tjorn.se

Förslag till översiktsplan (ÖP) för Tjörns kommun

Inledning

Detta granskningsyttrande lämnas med stöd av 3 kap. 16 § plan- och bygglagen (PBL). Yttrandet utgör statens samlade uppfattning om planen vad gäller Länstyrelsens ingripandegrunder enligt 11 kap. 10 § PBL i ett senare planeringsskede. Enligt 3 kap. 16 § PBL ska det av yttrandet enbart framgå om:

1. förslaget inte tillgodoser ett riksintresse enligt 3 eller 4 kap. miljöbalken (MB),
2. förslaget kan medverka till att en miljökvalitetsnorm (MKN) enligt 5 kap. MB inte följs,
3. redovisningen av områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS) inte är förenlig med 7 kap. 18 e § första stycket MB,¹
4. sådana frågor rörande användningen av mark- och vattenområden som angår två eller flera kommuner inte samordnas på ett lämpligt sätt, och
5. en bebyggelse eller ett byggnadsverk blir olämpligt med hänsyn till människors hälsa eller säkerhet eller till risken för olyckor, översvämning eller erosion.

Yttrandet är en del av översiktsplanen och ska därför läggas till planen då den antagits. Där Länstyrelsen inte har godtagit planen i viss del, ska det anmärkas i översiktsplanen (3 kap. 5 § PBL).

I rollen att ta tillvara och samordna statens intressen har Länstyrelsen inhämtat synpunkter på förslaget till översiktsplan

¹ I Tjörns kommun är det inte möjligt att peka ut LIS-områden. Kommunen föreslår därför inga områden för landsbygdsutveckling i strandnära läge enligt 7 kap. 18 e § första stycket MB.

från berörda myndigheter. Yttranden över planförslaget har inkommit från Energimyndigheten, Luftfartsverket (LFV), Post- och telestyrelsen (PTS), Sjöfartsverket, Skogsstyrelsen, Statens geotekniska institut (SGI) och Trafikverket. Kopior av yttrandena överlämnas till kommunen för kännedom.²

Samlad bedömning

Länsstyrelsen välkomnar att kommunen tagit fram ett förslag till ny översiktsplan. Översiktsplanen ger god planberedskap för att möta en ökad befolkning och en stärkt arbetsmarknad.

Länsstyrelsen kan inte utesluta att översiktsplanen påtagligt kan skada riksintressena för högexploaterad kust enligt 4 kap MB och friluftsliv, naturvård och kulturmiljövård enligt 3 kap 6 § MB. Påverkan på riksintressena kan också utgöra en mellankommunal fråga³. Om ovan nämnda riksintressen kan tillgodoses blir enligt Länsstyrelsen en fråga som i många fall kommer behöva avgöras i kommande planer och prövningar, vilket är en brist i översiktsplanen.

Länsstyrelsen noterar att kommunen inte har utvecklat några riktlinjer för prioriterad utbyggnadsordning på kort och lång sikt utan hänvisar till detaljplanen som verktyg för att prioritera nya planer. Det medför att översiktsplanen inte blir det vägledande dokumentet för att säkerställa god mark- och vattenhushållning.

Det är inte säkerställt att det som kommunen föreslår i översiktsplanen medverkar till att MKN vatten enligt 5 kap. MB kan följas. Det saknas en tydlig motivering till hur översiktsplanen påverkar möjligheten att nå MKN vatten för respektive vattenförekomst och en redovisning av hur påverkan av kvalitetsfaktorerna kan förändras vid genomförandet av planen. Detta är särskilt viktigt för de vattenförekomster som påverkas av utökad bebyggelse. Det saknas en tydlig koppling mellan vilka typer av påverkanskällor översiktsplanen kommer att ge upphov till och vilken påverkan det kan få på vattenförekomsterna och möjligheten att följa MKN vatten. Länsstyrelsen saknar också en bedömning av kumulativa effekter på vattenförekomsterna, vilket översiktsplanen är särskilt lämpad för. Dessa aspekter anser Länsstyrelsen därför att översiktsplanen behöver kompletteras med.

² Kopia på yttrande från LFV bifogas inte.

³ Se rubrik mellankommunal samordning

Länsstyrelsen anser att det gemensamma planeringsunderlaget med Orust kommun gällande småbåtshamnar bör tas fram inom ramen för översiktsplanen då utvecklingen kommer få en direkt påverkan på MKN vatten.

Länsstyrelsen anser att översiktsplanen på ett mer fördjupat sätt behöver beskriva hur hanteringen av problematiken med enskilda avlopp kopplat till berörda vattenförekomster ska hanteras för att inte riskera en påverkan på miljökvalitetsnormerna för vatten och musselvatten.

Länsstyrelsen kan inte bedöma om översiktsplanen riskerar medföra sådan negativ påverkan avseende människors hälsa och säkerhet eller risken för olyckor, översvämning eller erosion att det i ett senare planeringsskede ska ge Länsstyrelsen anledning att ingripa enligt 11 kap. PBL.

Länsstyrelsen anser att beskrivningen av de geologiska och geotekniska förutsättningarna behöver utvecklas. Länsstyrelsen rekommenderar att kommunen upprättar en plan för hur översvämningsskydd kan utföras.

Länsstyrelsen saknar kommunens redovisning av sin syn på risken för skador på den byggda miljön som kan följa av ras, skred och erosion som är klimatrelaterade samt hur sådana risker kan minska eller upphöra.

Länsstyrelsen anser att kommunen bör ta fram en strategi för att få riskerna för ras och skred att minska eller upphöra.

Länsstyrelsens synpunkter gällande ingripandegrunder enligt 11 kap. 10 § PBL

Riksintressen

"Högexploaterad kust" (4 kap. 4 MB)

Kommunen behöver utveckla och motivera sitt resonemang och bedömning om lämpliga tätortsavgränsningar. Detta för att kunna avgöra om föreslagen utveckling ryms enligt 4 kap. 1 § MB för utveckling av befintlig tätort. När en viss tätortsutveckling har förklarats tillåtligt, ska ändå skälig hänsyn tas till bevarandevärdena i området vid exploateringsföretagets utförande.

Länsstyrelsen anser att ett ställningstagande i översiktsplanen om att värna natur- och kulturmiljövärden inte innebär att riksintresset är tillgodosett.

Översiktsplanen saknar det helhetsgrepp som behövs för att bedöma den planerade markanvändningens samlade påverkan på riksintresset. Den saknar också det resonemang och de uppgifter som behövs för att bedöma om den planerade markanvändningen kan ses som en *utveckling av befintliga tätorter* i enlighet med bestämmelsen om undantag i 4 kap miljöbalken. Enligt Länsstyrelsen innebär omständigheten att en bebyggelse utgör en tätort inte att all form av utveckling av tätorten är undantagen bestämmelserna i 4 kap miljöbalken.

Länsstyrelsen kan inte utesluta att översiktsplanen påtagligt kan skada riksintresset. Det gäller bland annat flera planerade utvecklingsområden på öns västra sida. Det är emellertid inte bara i kustlägen som skadan på riksintresset kan bli påtaglig. Med påtaglig skada avses en bestående negativ inverkan eller en tillfällig men stor negativ påverkan (se [prop. 1997/98:45](#), del 2, sid 30). Påverkan på riksintresset kan också utgöra en mellankommunal fråga⁴.

Friluftsliv, naturvård och kulturmiljövård (3 kap. 6 § MB)

Länsstyrelsen kan inte utesluta att den planerade markanvändningen påtagligt kan skada riksintresset för friluftsliv. Utbyggnadsområdena vid Nordvik är i stort sett oexploaterade. Om platserna bebyggs kan det medföra stor betydelse för hur området upplevs, även från havet sett. Att planerad exploatering är begränsad relativt riksintressets totala yta kan inte helt utan vidare ligga till grund för att frågan om påtaglig skada kan avfärdas.

Av värdebeskrivningen för riksintresset friluftsliv (Södra Bohusläns kust) framgår att för att bevara skärgårdens genuina natur och bebyggelse krävs stor varsamhet i skötsel och underhåll av såväl marker som de många gamla gårdsmiljöerna och hamnarnas fisketorp och sjöbodas. Vidare framgår att åtgärder som kan påtagligt skada området värden är bland annat privatisering av mark kring hus i kustnära fiskesamhällen med tät bebyggelse och invid stränder, eftersom det kan försvåra tillgängligheten till vattnet, stränder och platser som av hävd varit tillgängliga.

⁴ Se rubrik mellankommunal samordning

Ett ställningstagande i översiktsplanen om att värna natur- och kulturmiljövärden innebär inte att riksintressena tillgodoses. Om riksintresset kan tillgodoses blir enligt Länsstyrelsen en fråga som i flera fall kommer behöva avgöras i detaljplaneskedet. Det bör sannolikt bli avgörande att områdena utvecklas varsamt och med stor hänsyn till natur-, kultur- och rekreationsvärden i området.

Yrkesfiske (3 kap. 5 § MB)

Översiktsplanen redovisar en motstridighet när det gäller Rönnängs hamn där delar av området utgör riksintresse för yrkesfisket, vilket kan påverka möjligheten att tillgodose riksintresset för yrkesfiske. Kommunen har till granskningen reserverat ett område runt Rönnängs hamn för industriverksamheter samt i översiktsplanen redovisat att hamnen ska få fortsätta utvecklas även om det medför en viss störning för sin omgivning. Runt området ligger också en lila markering som indikerar att området ska utvecklas för ej störande verksamheter. Hur riksintresset kommer att tillgodoses kommer att bero av de intresseavvägningar som kommunen gör i framtida planarbete.

Länsstyrelsen noterar att ingen bedömning har gjorts kopplat till hur den aktuella utbyggnaden på land kan påverka riksintresset yrkesfiske.

Miljökvalitetsnormer

Vatten

Det saknas en tydlig motivering till hur översiktsplanen påverkar möjligheten att nå MKN vatten för respektive vattenförekomst och en redovisning av hur påverkan av kvalitetsfaktorerna kan förändras vid genomförandet av planen. Detta är särskilt viktigt för de vattenförekomster som påverkas av utökad bebyggelse. Det saknas en tydlig koppling mellan vilka typer av påverkanskällor översiktsplanen kommer att ge upphov till och vilken påverkan det kan få på vattenförekomsterna och möjligheten att följa MKN vatten. Det har inte heller gjorts någon bedömning av kumulativa effekter på vattenförekomsterna, vilket översiktsplanen är särskilt lämpad för.

På de platser där hamn planeras har preciserats att utfyllnad av vattenområden tillåts för utökning av hamn förutsatt att miljötillstånd ges. Det finns dock ingen samlad bedömning av hur åtgärderna kan påverka MKN vatten för de aktuella

vattenförekomsterna eller hur stor den kumulativa påverkan kan bli om samtliga planerade områden fylls ut.

Det planeras ett gemensamt arbete med Orust kommun för att utveckla befintliga småbåtshamnar med fler båtplatser. Utvecklingen kommer att få en direkt påverkan på MKN vatten men även över tid och storleken på påverkan kommer att variera beroende på vilka hamnar som utvecklas. Här saknar Länsstyrelsen en tydlig bedömning av hur MKN vatten påverkas på sikt. Framför allt eftersom Länsstyrelsen inte ansåg det vara tillräckligt bedömt i ändring av översiktsplan för havet.

Problematiken som finns med enskilda avlopp, bland annat kopplat till Stigfjorden och vattenskyddsområdet för den kommunala ytvattentäkten lyfts, men ingen egentlig beskrivning av hur detta ska hanteras redovisas. Ett ställningstagande kring restriktiv bebyggelse på norra Tjörn görs vilket är positivt men i övrigt hänvisas främst till mellankommunal samverkan.

Fisk och musselvatten

Miljö kvalitetsnormerna nämns i översiktsplanen men kopplas inte till den planerade utvecklingen inom området och som en följd den faktiska påverkan det kan få på miljö kvalitetsnormerna för fisk och musselvatten, vilket är en brist.

Mellankommunal samordning

Påverkan på riksintresset högexploaterad kust 4 kap MB kan utgöra en mellankommunal fråga. Länsstyrelsen ser också behov av mellankommunal samordning med Orust kommun. I synnerhet gäller detta åtgärder för att uppnå MKN vatten för Stigfjorden och utvecklingen av småbåtshamnar som kan ge upphov till kumulativa effekter på MKN vatten.

Hälsa och säkerhet eller risken för olyckor, översvämning eller erosion

När det gäller människors hälsa och säkerhet eller risken för olyckor, översvämning och erosion finns många och komplexa planeringsförutsättningar att hantera i efterföljande planering. Utifrån underlaget i översiktsplanen kan Länsstyrelsen därför inte utesluta att det som föreslås kommer att medföra sådan negativ påverkan avseende människors hälsa och säkerhet eller risken för

olyckor, översvämning och erosion att det i ett senare planeringsstadium kan ge Länsstyrelsen anledning att ingripa enligt 11 kap. PBL.

Översvämning till följd av stigande havsnivåer

Det framgår inte i mark- och vattenanvändningskartan vilken havsnivå som är karterad på kartan. Länsstyrelsen anser att översiktsplanen behöver kompletteras med information om havsnivå för att öka förståelsen och tydligheten i kartan.

Länsstyrelsen noterar att översiktsplanen anger planeringsnivåer för ny bebyggelse.

Risker för den byggda miljön

Länsstyrelsen anser att kommunen bör komplettera översiktsplanen med strategier och åtgärder för att minska de klimatrelaterade riskerna⁵ samt reservera markanspråk som kan bli aktuella för högvattenskydd.

Farligt gods

Länsstyrelsen anser att kommunen behöver bedöma utvecklingsområdenas lämplighet för risk för olyckor med transport av farligt gods.

När det gäller utvecklingsområdena går det dock inte att göra en lämplighetsbedömning fullt ut på denna övergripande nivå. I kommande detaljplaner kan det komma att krävas mer detaljerade utredningar avseende risken för olyckor med transport av farligt gods. Det gäller framför allt utvecklingsområden utmed väg 169, i samhällena Aröd, Rönnäng samt Myggenäs.

Geoteknik – erosion, skred och ras

Länsstyrelsen anser att redovisningen av beskrivningen av de geologiska och geotekniska förutsättningarna i översiktsplanen behöver förbättras.

Det finns en geoteknisk problematik som kan uppstå när översvämningsskydd tillför laster på kajer och kustnära områden genom till exempel markhöjningar. En ökning av belastningen på marken medför oftast en försämrad stabilitet. Därför

⁵ Se även Länsstyrelsens stöd för arbete med klimatrelaterade risker för den byggda miljön - [Riskanalyser i ÖP](#)

rekommenderas att kommunen upprättar en plan för hur översvämningsskydd kan utföras på ett säkert sätt.

Kartlagret förutsättningar för skred i finkornig jordart är grovt och översiktligt. Kartunderlaget är en bra start i skredriskartering och lämpar sig för översiktsplaner. Det bör dock inte användas för att utesluta skredfara i andra områden.

Länsstyrelsen rekommenderar att kommunen tar fram en strategi för att få riskerna för ras och skred att minska eller upphöra. Strategin kan minska behovet av stabilitetshöjdande åtgärder och förstärkningsåtgärder samt bidra till att styra i vilken ordning detaljplaner genomförs för att dra nytta av eller minska konsekvenserna av förstärkningar och risker i intilliggande mark.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av länsöverdirektören Jörgen Peters med handläggaren Sara Ylander som föredragande. I den slutliga handläggningen har också funktionschefen och länsarkitekten Andreas Lidholm medverkat. Företrädare för landsbygdsavdelningen, miljöskyddsavdelningen, naturavdelningen, samhällsavdelningen och vattenavdelningen har bidragit till beredningen av detta yttrande.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Bilagor

Yttranden för kännedom från Energimyndigheten, LFV, PTS, Sjöfartsverket, Skogsstyrelsen, SGI och Trafikverket.

Kopia till

Energimyndigheten, Försvarmakten, Luftfartsverket, PTS, SGI, Sjöfartsverket, Skogsstyrelsen, Svenska Kraftnät och Trafikverket.